



Mattheuspassie
Een beklijvend verhaal - J.S. Bach

deCHORALE

dinsdag 1 april 2020
Sint-Carolus Borromeuskerk Antwerpen

vrijdag 5 april 2020
Sint-Carolus Borromeuskerk Antwerpen

vrijdag 10 april 2020
Sint-Carolus Borromeuskerk Antwerpen

afgELAST

Stefan Dekeyser, Hilde Coppé, Jan Wouters, Yves Saefens,
Michael Adair, Flanders Boys Choir, La Passione,
Marc Van de Loozeboosch (verteller)
o.l.v. Paul Dinneweth

Info en tickets: dechorale.be

IN DIT NUMMER

- Woordje van de voorzitter :	2
Doorzetten	
- Cecilia sonnet	3
Mijmeringen van een bekeerling	
- Het antwoord :	5
Peter Maus	
Kristien Vercammen	6
- De vraag	8
- Onze dirigent aan het woord	9
Bachs Mattheuspassie : enkele overpeinzingen	
- DeCHORALE en zijn bestuur(sorgaan)	12
- Een koorlid in tien vragen :	14
Ben Verhaegen	
- Rondlopend in het wereldwijde web	16
- Een (nieuw?) koorlid in de kijker :	17
Frie Geertsen	
- Personalia	18
- De pen van Rita Van Geem	20
- Werkten mee	23



WOORDJE VAN DE VOORZITTER

Doorzetten !

We stonden in de laatste rechte lijn naar drie uitvoeringen van een monument van de klassieke muziek : de Mattheuspassie van J.S. Bach.

En toen kwam corona...

Vier jaar na het afgelasten van de uitvoering van de Mattheus Passie in deSingel omwille van de aanslagen in Brussel zien we onze uitvoeringen opnieuw de mist ingaan. In 2016 konden we gelukkig het concert nog verschuiven. Nu is dit niet meer mogelijk. De terechte strikte maatregelen van de regering hebben ons verplicht om het concert van 31 maart en ook de concerten van april af te gelasten. Een pijnlijke beslissing na veel overleg, telefoons, intensief mailverkeer en crisisvergadering. De enige optie die open bleef is volgend jaar de Mattheus Passie opnieuw te programmeren. En dat gaan we dan ook doen. We zijn nu al goed voorbereid en zullen volgend jaar het concept en de muziek nog verder kunnen verfijnen zodat we er een nog betere uitvoering van kunnen maken.

Ik wil u allemaal oprecht danken voor de getoonde inzet om mee te gaan in het nieuwe concept. De vier kleinere koren geven ons de mogelijkheid om nog meer zelfstandigheid te creëren. DeCHORALE is op een niveau gekomen waarbij elke

koorzanger vanuit zichzelf in staat moet zijn om zijn partij te kunnen uitvoeren zonder te moeten rekenen op zijn buurvrouw of -man. En ik weet het : wij zijn geen professionelen, maar we zijn wel gedreven en enthousiaste amateurs die de afgelopen jaren al meermaals bewezen hebben dat er nog grenzen kunnen verlegd worden.

Dit vraagt natuurlijk inspanningen. En ook daar is het enthousiasme en de gedrevenheid duidelijk aanwezig. Ook daarvoor mijn dank. De drive waarin we nu beland zijn is het resultaat van uw inzet. Voor mij is het duidelijk dat deCHORALE hierdoor nieuwe stappen vooruit zet. De Canto General heeft dit trouwens zeer duidelijk gemaakt net als de voorbereidingen voor de Mattheus Passie.

Het is een grote tegenvaller dat de Mattheus Passie niet kan doorgaan. We mogen echter niet blijven stilstaan. DeCHORALE heeft nog veel mooie projecten in het vooruitzicht dit jaar en de komende jaren. Hopelijk kan dat allemaal wel doorgaan. Doorzetten is nu meer dan ooit de boodschap. Ik blijf hierbij rekenen op de inspanningen van eenieder zodat deCHORALE zijn mooie plaats binnen het koorleven verder kan waar maken.

Karel Van Cauwenberghe
Voorzitter deCHORALE

Mijmeringen van een bekeerling

De naam waardoor ik toch dat kaartje kocht
was die van de kunstenaar Lodewijk De Vocht.
Ik verwachtte dus Bach, Händel zelfs Goodall
maar allerminst de Canto General.

Daar stonden ze, militant met geheven vuist.
Ze hadden de katholieke De Vocht erin geluisd.
Geen Messiah, Mattheus- of Johannespassion
maar een linkse Neruda als rood icoon.

Ik luisterde beleefd en het koor was wel straf
maar draaide die arme De Vocht zich niet om in zijn graf?
In zijn tijd had hij hulp gezocht bij de pauselijke zouaven
om al dat nieuw gedoe voorgoed te begraven.

Ik dacht, ik ga klagen bij die voorzitter-rechter,
op TV is die goed want zijn beklagden zijn slechten.
Dus na de voorstelling trok ik aan zijn frak
maar hij zei: "Ga weg of ik steek u in de bak!"

Dus ik naar Van Peel en pakte die hard aan.
"Hebben uw rijke havenbazen die teksten goed verstaan?"
Hij zei: "Die verstaan geen Spaans en weet ge wat?
Ze hebben ze ook nog eens kort samengevat.
Bovendien, beste vriend, zowaar ik hier zit
de echte baas hier is Paul Dinnewith."

Dus ik op hoge poten naar dat stuk dirigent
die zag er verwaaid uit maar toch intelligent.
Ik riep: “Weet ge wel dat ge traditie verkracht!
Wie had dat nu van een artiest verwacht?”
Die Dinneweth keek mij meewarig aan:
“Ach arme man, ik ben met u begaan.”

“Want juist om die oude meesters te eren
moeten we die van nu ook waarderen.
Al die vroegere componisten
waren in hun tijd echte avant-gardisten.”

“Dus beste klager, leer uw onlust bedwingen
beter nog, kom bij ons en geniet van het zingen.
Stop met spuwen van die gal,
win liever met ons het World Choir Festival.”

Dus ja, ik sta nu mee te repeteren.
We zijn atonale muziek aan 't repeteren.
Schönberg heb ik al zeer bewonderd
maar ja, die is ook al ver over de honderd.

Marc Van Peel



deSingel 2019 : Canto General

HET ANTWOORD !

Vorige editie lanceerden we een nieuwe rubriek 'De vraag'. In dit nummer kan u 'Het antwoord' lezen. Om het geheugen even op te frissen, de vraag die Maarten stelde was:

Aan Peter zou ik eventueel kunnen vragen waarop de Tenoren trots moeten zijn als -zoals hij onlangs beweerde- de bassen (let op de kleine b) fier zouden moeten zijn op hun 'mannelijk instrument' (resic). Ik kijk al uit naar zijn genuanceerd antwoord op deze voorwaar delicate vraag, zeker gezien het feit dat de Tenoren van beider kunne zijn!

Beste Maarten,

Het klopt natuurlijk dat ik de bassen er regelmatig op wijs dat ze hun mannelijk instrument met fierheid én met beleid moeten gebruiken.

Een goed verstaander - dat komt soms voor bij bassen - begrijpt natuurlijk meteen dat de boodschap achter deze aanmoediging er vooral één is die elke vorm van vocaal dan wel muzikaal misbruik van hun instrument moet tegengaan, of het nu komt door aangeboren slordigheid, aangeboren luiheid of aangeboren zelfoverschatting.

De goede verstaander waarover zo-even sprake zou de afgelopen negen-en-een-half jaren dat ik in deCHORALE actief ben toch ook moeten opgemerkt hebben dat ik met zekere regelmaat het wierookvat bovenhaal als ik het over het tenorale stemorgaan heb. Zo voor de vuist weg en met de restanten van een lichte hersenschudding (28.01.2020) nog voor het netvlies herinner ik me o.a. dat ik regelmatig vertel dat tenoren bij de best verdienende zangstemmen op deze planeet horen. Naast dit evidente financiële voordeel spreek ik ook regelmatig over het mij zeer dierbare, ja zelfs kostbare 'tenorale metaal'. Daarmee alludeer ik op die typische, metalige, ook wel briljante klank die

voortgebracht wordt door het machtige tenorale stemapparaat, indien een beetje geschoold, althans.

Een goed verstaander - dat komt soms voor bij tenoren - begrijpt natuurlijk meteen dat de boodschap achter deze metalige metafoor er vooral één is die elke vorm van onderprestatie van het tenorale instrument moet tegengaan, of het nu komt door te weinig energie, te weinig notenkennis, of te weinig zin in zingen. Want het moge duidelijk zijn: alles wat ik tijdens een gemiddelde repetitie verbaal op jullie afvuur heeft maar één doel: het vocale raffinement van deCHORALE steeds weer aanboren tot meerdere eer en glorie van ... deCHORALE!

Dus, Maarten, het antwoord op uw vraag laat zich als volgt samenvatten: tenoren moeten trots zijn op hun capaciteit om, mits enige oefening, dat prachtige, kostbare tenorale metaal te kunnen etaleren én ze moeten beseffen dat hun professionele soortgenoten van alle stemsoorten op deze planeet de grootste financiële succesverhalen schrijven.

Peter Maus

Aan Kristien vroeg Maarten: 'Hoe kom je toch aan al die metaforen, zoals : je voeten in een schroefdraai vastzetten in de grond, of naar binnen zingen? Of wat dacht je van: uitademen vanuit het staartbeen (sic)? Als ik dat thuis zou doen, dan verzeker ik U beste lezer, dat ik de wind van voren zou krijgen van mijn wederhelft!

Een leuke en veel gestelde vraag van Maarten.

Een vraag in 2 delen. Waar halen wij al die beelden vandaan? En ook: waarom zoveel werken met beelden: van schroeven en wortels, van hangmatten en fontein, van kathedraal en hete patatten in je mond en van zingen naar de nek en afduwen uit de grond?

Als zanger zou ik je perfect kunnen uitleggen wat je fysiek met welke spieren moet doen: anders zou onze opleiding nergens over gegaan zijn. Maar gelijklopend ontstaat in een dergelijke training steeds de vraag: ik kan dit allemaal wel spiermatig weten, ik kan er constant aan denken maar WANNEER KAN DIT ZICH AUTOMATISEREN?

Een heel terechte vraag als je als zanger graag muziek wil maken en plezier wil hebben in het zingen.

Deze laatste vraag zag ikzelf beantwoord bij een team van osteopaten die op revalidatievlak groot onderzoek hebben gedaan naar 'het automatiseren van handelingen'.

Ik geef met plezier wat meer uitleg.

Zij kwamen bij dit onderzoek uit op drie belangrijke zaken voor het creëren van een automatisme:

– *werk met de rechterhersen helft! De hersen helft van het 'voelen' en de 'sensoriek'. Niet het mentale aansturen van spieren dus : maar het bewegingsapparaat voelbaar in gang zetten door de suggestie van beelden.*

– *werk met eenvoudige bewegingen : bv. ga staan op de schroefpunten (=centrale punten van je voeten), ga traag zitten terwijl je op deze punten blijft ...*

– *werk met herhaling*

Ik werk als coach graag met een combinatie : ik geef graag de info dat je weet wat je doet, weet wat je doel is en waarom dat belangrijk is en vervolgens : hoe ga je dit tot stand brengen? Een beeld?

Zo komen we bij het antwoord op de eerste vraag. Alle zangers zijn op zoek naar het juist aansturen van hun lichaam. De fysieke plaatsen kennen we mentaal, de acties kennen we spiermatig. En welk beeld zal dit fysiek proces in gang zetten? Voor elke zanger is er een beeld dat het beste werkt: dat is zoeken, dat is zangles, masterclasses bijwonen, workshops geven,...

Een greep uit het kleurrijke gamma :

Ruim inademen: een groot bassin (in de romp) stroomt overvloedig vol met lucht, warme honing stroomt je buik en longen binnen,...

Gul uitademen: een turbine, een molentje dat constant draait, buiten adem zoals bij het sporten,...

Een hoog gehemelte: een kathedraalgewelf boven in je mond, een geeuwgevoel, een hete patat,...

Stabiel staan: op je ankers met je gewicht, ...

Een dalende melodie: blijf je gehemelte kietelen met de klank, loop de trap verder op, ...

Hoge noten: de tegel onder je voeten wegduwen, afduwen op een trampoline, een cactus in je achterste,...

Het ene al wat meer hilarisch dan het andere... Zullen we afspreken dat jullie mee beelden verzinnen en aanbrengen?

Wat stel jij je allemaal voor, Maarten?

Veel succes ermee!

Kristien Vercammen



DE VRAAG

‘Sporten op Stravinsky’

Mja, wat doet deze titel in de rubriek ‘De Vraag’?

Dat kwam zo: op een onschuldige middag in januari sloeg ik in de kantine op mijn werk De Standaard open en botste daar op een artikel met de hierboven geciteerde titel.

Wat blijkt? Daniel Hansson, de dirigent van het universiteitskoor en -orkest van Malmö stoort zich mateloos aan het muzikaanbod in fitnesscentra. Hij vindt de sportieve uitdaging zelfs nog groter door de lelijke en cliché muziek die daar gespeeld wordt. Gewichtheffen op het *Dies irae* uit het *Requiem* van Verdi bijvoorbeeld vindt hij veel prettiger. Of op de dans *Uf dem anger* uit de *Carmina Burana* van Orff, een opus dat we in 2017 met de CHORALE brachten.

Voor mij is dit zeer herkenbaar. Al jaren erger ik mij blauw aan de muziek in de rugschool dus Hansson raakte een gevoelige snaar.

Hansson sprak zijn orkestmuzikanten aan. Ze maakten een selectie van dynamische klassieke stukken, Mozart, Vivaldi, Stravinsky, ... en probeerden die uit tijdens het sporten. Dit resulteerde in een meer dan drie uur durende playlist met 31 nummers. ‘*Classical working out*’ vind je op Spotify. De invalshoek is de energie van een werk.

In het artikel wordt ook nog beschreven welke impact muziek heeft op lichaam en geest. Niet dat we daar nog van overtuigd moeten worden, maar wel leuk om lezen, natuurlijk.

Nu komt mijn vraag. De voornoemde lijst bevat voornamelijk orkestrale muziek. Ik vond maar twee stukken koormuziek: ‘*O Fortuna*’ en ‘*Were diu werlt alle min*’ uit de *Carmina*. Bij *Les toréadors* krijgen we de instrumentale versie uit de *Carmen suite N°1* van Bizet, niet de uitvoering met Escamillo en operakoor. Zou koormuziek ook die mentale uitwerking hebben op sportieve activiteiten? Welke koormuziek zouden jullie dan wel willen horen? Of beluisteren jullie zelf koormuziek tijdens het sporten?

Ik freewheel maar even: wat zou ‘*Lentevreugd*’ doen tijdens een joggingmoment? Of is ‘*Richte mich Gott*’ een goede insteek voor een krachttraining? Misschien een vleugje ‘*Shenandoah*’ bij het stretchen?

In ons koor zingen enkele lange afstandsfietsers. Lut Lemmens (S17) en Chris Venmans (A13) reden afgelopen zomer nog naar Berlijn en terug. Mijn vragen stel ik dan ook in de eerste plaats aan hen. En avant la musique, dames!

Myriam Van Lysebetten (A04)

ONZE DIRIGENT AAN HET WOORD.

“Bachs Mattheuspasse : enkele overpeinzingen”

Paul schreef deze visietekst voor corona roet in het eten kwam strooien. We willen jullie dit toch niet onthouden.

Dit wordt de zesde uitvoering van de Mattheuspasse van Bach met de CHORALE. Wellicht de meest gedurfde van de reeks omwille van de ruime opstelling van vier koren, de plaatsing van het orkest en de functie van de solisten.

Over deze monumentale passe kunnen we veel schrijven en het is wellicht het meest besproken en becommentarieerde werk van Bach (en zelfs ruimer!). Het bestek van dit korte artikel laat niet toe hier echt dieper op in te gaan maar ik kan de lezer absoluut sterk aanraden om te *googlen*, in bibliotheken te gaan zoeken, lezingen bij te wonen, documentaires te bekijken, ...

De Johannespassie was Bachs eerste grote werk in Leipzig. Het is ontegensprekelijk een vocaal en muzikaal grensverleggend werk, mogelijk nog lastiger dan de Mattheuspasse.

Vermoedelijk in 1729 concipieert Bach dan deze tweede passe, aanvankelijk in een traditionele versie voor koor en orkest, maar uiteindelijk resulterend in een dubbelkorig werk en met een derde koor *in ripieno* en geplaatst op de overliggende gaanderij op zo'n 30 meter

afstand van het hoofdhoogzaal. Beide koren stonden opgesteld op de gaanderij links en rechts van het groot orgel. De orkesten moeten daar omzeggens bij aangesloten hebben. De bezetting is naar alle waarschijnlijkheid een twaalfstal zangers geweest. Dat Bach graag wat meer volk wenste blijkt uit een brief van latere datum waar hij zijn ideale bezetting beschrijft, als een verzuchting voor de actuele situatie. Laten we ook niet vergeten dat de uitvoerders allemaal scholieren (of net afgestudeerden) van de Thomasschule waren en dus enkel mannen. Knapen voor de sopraan- en altpartij. Volwassen heren voor de tenor- en baspartij. De solo's zijn dus gedeeltelijk door knapen uitgevoerd geweest, net zoals ook Harnoncourt in een van zijn eerste opnames heeft gedaan. (Het herbeluisteren waard!) Het zegt ons iets over het niveau van de musici uit die tijd.

Vanuit enkele schaarse documenten is eveneens bekend dat het monumentale en toch vrij revolutionaire concept van deze passe niet erg gewaardeerd werd door de kerkelijke raad van de Thomaskirche: te teatraal, te vooruitstrevend qua harmonie en effecten, te moeilijk voor de doorsnee kerkganger. Er volgden nog diverse herwerkingen. Er was ook even de twijfel om het origineel te vereenvoudigen maar uiteindelijk kiest Bach resoluut

voor het volle oorspronkelijke concept, getuige de nieuwe en definitieve score van 1736, in schitterend handschrift. Of de raad hiervoor gecapituleerd is of Bach hun bezwaren gewoon aan zijn laars gelapt heeft weten we niet.

De compositie zelf vat op een geniale wijze alle toen gangbare muzikale strekkingen en stijlen samen in een zeer persoonlijke stijl:

Volmaakte beheersing van het affect. Gebruik van een veelheid aan stijlfiguren die een link vormen tussen gesproken taal en muziek.

Retorisch meesterschap. Bach beheerste als geen ander de oude technieken van de redenaarskunst.

Harmonisch vernuft. De wijze waarop bijvoorbeeld de koralen geharmoniseerd zijn is zonder meer grensverleggend en ongeëvenaard.

Melodische inventiviteit. Ontelbare voorbeelden, met mogelijk als uitschieter de vioolsolo in *Erbarme dich*.

Contrapuntische volmaaktheid. Dit gaat van eenvoudige imitaties tot canons, fuga's, tegenstemmen, ... Geen enkele partij in dit werk kan men banaal noemen!

Eveneens grensverleggend is de manier waarop Bach met de vorm omspringt. Het openingskoor is een perfect voorbeeld van een retorische redevoering (van *Exordium* tot *Conclusio*). Het slotkoor en heel wat aria's zijn in een perfecte ABA-vorm gecomponeerd. Het eerste deel verhoudt zich tot het tweede deel als een kruisvorm met een dwarsbalk

(eerste deel) en een staande balk (tweede deel) en het verraad van Petrus als centraal gegeven. Op de kruisbalk staan de verschillende nummers in spiegelbeeld tegenover elkaar, met centraal de aankondiging van het verraad.

Ook het gebruik van getallensymboliek is andermaal treffend. Het bekende Bach-citaat komt veelvuldig voor. De naam *Bach* vormt in muziekletters de noten B (si mol) - A (la) - C (do) - H (si). Hij gebruikt in deze passie veertien koralen, twaalf klassieke en één verwerkt in het openingskoor (*O Lamm Gottes*) en het slotkoor van het eerste deel (*O Mensch beweine*). Veertien is in muziekletters de naam BACH (2+1+3+8).

Misschien is het voortdurende gebruik van retorische stijlfiguren nog het meest treffende in deze passie. We hebben het dan over het bewust hanteren van intervallen gelinkt aan een bepaald affect. Een kleine sext-sprong drukt bijvoorbeeld smart, verdriet uit. Bach gebruikt ook dissonante intervallen zoals bijvoorbeeld een triton, septiem, vergrote of verkleinde toonafstand om een hevige emotie uit te drukken (*Kreuz, Tot, sterben, weinen, bitterlich, Schmerz,...*). Hij kiest toonsoorten bijvoorbeeld mi klein (openingskoor) om melancholie, verdriet en neerslachtigheid over te brengen, terwijl sol groot uitbundig, extravert, open en stralend klinkt. Het omgaan met al deze middelen en technieken was in die tijd zonder meer gemeengoed. Alleen de manier waarop Bach ze combineert toont een absoluut meesterschap waarmee hij zich tot op een eenzame

hoogte heeft gewerkt, als een soort sublimatie van de barok.

De keuze om deze Mattheuspassie met een groot koor en een modern orkest te doen is uiteraard geenszins historisch maar opent veel mogelijkheden en vormt meteen ook een uitdaging om tot een gezond evenwicht tussen historische uitvoeringspraktijk en een hedendaagse muziekbeleving te komen. Ik denk dan aan een grotere en rijkere (of toch minstens andere) klankexpressie, een versterking (uitvergroting) van de vele effecten en affecten, een grotere dynamiek, een intensere beleving van de tekst, een meer ruimtelijke opstelling,...

Voor deCHORALE vormt deze keuze een kans om iedere zanger meer individueel aan te spreken, meer uit zijn pijp te doen komen, zelfstandiger te doen omspringen met de eigen partij, flexibeler te worden in het contact met de medezangers, de dirigent, het orkest, de solisten, het publiek... Los van het feit dat we met deze keuze de grote traditie van dit koor alle eer aandoen blijft deze passie een monument binnen de muziekgeschiedenis en een bron van uitstekend oefenmateriaal voor elk koor dat zichzelf respecteert!



Brugge 2016 : Mattheuspassie

DECHORALE EN ZIJN BESTUUR(SORGAAN)

Na vrijwel 15 jaar in het bestuur van ons koor te hebben mogen meewerken, leek het mij gepast hieromtrent mijn enorme appreciatie op papier te stellen.

Zoals elk menselijk ondernemen is het kans op slagen ervan in eerste instantie gestoeld op het wederzijds vertrouwen tussen de bestuursleden. De cohesie binnen het bestuur zal ook uitstralen op het koor zelf. En, omgekeerd, is de wisselwerking van 'onder' naar de 'top' minstens even valoriserend. Iedereen gaat ervoor.

Het succesverhaal van deChorale: hoe valt dit uit te leggen? Uitvoeringen van de 'serieuze' muziek behoren immers tot een 'niche' (om het in marketingtermen uit te drukken), en de professionele ensembles nemen daar een flinke hap van. Wij hebben diverse tools weten te gebruiken en te verdiepen/verfijnen, en zo denk ik aan :

Het aanspreken van allerlei kanalen voor de financiële ondersteuning; denk aan onze havenbedrijven, onze sponsors, onze erevoorzitter. Networking, of vaardigheden om met die mensen contacten, en liefst duurzame contacten, te leggen is niet aan iedereen gegeven. Een grote pluim dus naar de mensen die instaan voor **PR** !!

De uitstraling van het koor via de moderne **sociale media**. Denk maar aan een van onze eerste Carmina uitvoeringen in 2012 : die werd tot vandaag de dag meer dan 5.900.000 keren op Youtube bekeken. En dus niet

enkel door Jan Modaal. Zo zijn wij ook in de kijker gekomen van externe organisatoren, zoals Music Hall (9^{de} Beethoven in Vorst Nationaal) of nog Classical Productions (concert Mozart en 9^{de} in Koekelberg). Daarom ook een pluim voor mensen zoals Antoine Luyten en zijn ploeg, alsook voor Sebastien Segers !

De verzorging van onze **programmaboekjes** geeft ook te kennen dat wij hiermee alles behalve amateuristisch omgaan. De concertganger zowel als de sponsor krijgt een degelijk naslagwerk. Ik denk ook nog aan de prachtige brochure uitgekomen ter gelegenheid van ons 100-jarig bestaan. Ook hier weer top werk van Wilfried Cajot en zijn medewerkers ! Wat ook te denken van onze in het oog springende **affiches en flyers** : Henri Ardui geeft daar een eigen cachet aan, waar wij trots mogen op zijn. 'Image building' : daar gaat het om !

De **enscenering** gecombineerd met een uitgewerkte **belichting** van onze concerten geven daar een onmiskenbare **meerwaarde** aan. Zovele herinneringen blijven mij bij, om er maar drie te noemen:

- Coronation Anthems in St Paulus (2014) met een catwalk waarop wij en dansers schriidden (orgels met vuurwerk aan kleurpijlen!)
- maar evengoed de Johannes Passion (2018), een gerechtelijk debat in

aanwezigheid van het koninklijk echtpaar

- de Canto General: indrukwekkend decor: archiefbeelden van de VRT, danseres achter de tralies, kleurrijk palet met indringende gezangen en haiku's, enz.

De voorbereiding van het **logistiek** gebeuren, met opstelling van diverse plannen. Ik sta vol bewondering te kijken naar de handigheid en flexibiliteit van Stefaan om telkens opnieuw in functie van een nieuw (soms onvoorzien) gegeven iets anders uit te vinden. En velen in het koor springen op de zo mooi geoliede kar, om een handje toe te steken. Het werk wordt tip-top in orde gebracht, wat bijdraagt tot een harmonisch geheel. De 'aankleding' en/of het 'decor': nog zo iets, waar het bestuur jaar na jaar ondersteuning krijgt van zovele talenten binnen onze eigen rangen. Het wordt door ons publiek enorm gewaardeerd !

Wil ik daar verder nog aan toevoegen de handigheid van **moderne tools**, zoals onze I-Cloud bibliotheek waar de meeste zaken in terug te vinden zijn. Zodat ook een praktische database bruikbaar zou zijn, ook voor de komende jaren. DeCHORALE denkt aan zijn continuïteit. En een unieke website waarop velen jaloers zijn. Het financieel beheer maakt integraal deel van een degelijk bestuur, om mogelijke ontsporingen te vermijden.

Om alles te bekronen hebben wij dan een ongeëvenaarde **muzikale omkadering**, met een dynamische stemcoach, een innemende repetitor, en een steeds meer uitdagende dirigent.

Ik blijf ook nog hameren op de uiterst belangrijke rol die is weggelegd voor de stemafgevaardigden. Zij vormen een 'buffer' tussen koorlid en bestuur, zij filteren hierbij en brengen formeel of informeel verslag uit. Wij kunnen hen niet genoeg bedanken voor deze inzet, die soms heel wat uren in beslag neemt (geduld..).

Met de jaren is deCHORALE een begrip geworden. Wij worden nu door externe organisatoren gevraagd om voor uitvoeringen te zorgen ! Zodat wij ons met onze 'core business' kunnen bezighouden.

Alle ingrediënten zijn er opdat een bestuurslid hier zichzelf zou kunnen doen uitblinken met zijn/haar eigen talenten en kunde. Ik dank deCHORALE en zijn bestuur om mij de mogelijkheid te hebben gegeven om dit naar best vermogen te hebben mogen doen gedurende deze jaren die zo'n sublieme hoogtepunten hebben betekend voor ons allen. Bij deze dus ook mijn oprechte waardering voor de opeenvolgende voorzitters die, elk met hun eigen stijl, ons oratoriumkoor hebben weten te leiden naar onvoorzienbare hoogtes.

Om te eindigen, wens ik het nieuwe bestuursorgaan (zo heet dit officieel nu) veel succes toe ! Plus est en vous ... et en nous !

Met genegen
koorgroeten
Thierry De Paepe (B5)





EEN KOORLID IN TIEN VRAGEN: BEN VERHAEGEN (T19)

Sinds 2016 zingt Ben bij deCHORALE, eerst als projectzanger, intussen als vast lid. Hij maakte zijn debuut bij de bassen en 'promoveerde' in 2018 naar de tenoren als T2.

Ben kennen we als immer enthousiaste zanger die nooit onvoorbereid naar de repetitie komt. Hij hoort bij de jonge generatie van koorzangers. De jonkies, onze toekomst!

1. Hoe ben je bij deCHORALE terecht gekomen?

Enkele jaren geleden had mijn neef Robin Van Limbergen een auditie gezien voor de 9de van Beethoven. Hij zong al in het Universitair Koor Antwerpen en we delen een passie voor klassieke muziek, dus vond hij het een goed idee om mij mee te vragen. Ikzelf was er redelijk van overtuigd dat ik bijlange na niet goed genoeg kon zingen maar ben meegegaan om hem een plezier te doen. En ik had toch maar voor de zekerheid voldoende gestudeerd voor die auditie, je weet maar nooit. Toen Paul en Kristien dan nog behoorlijk enthousiast bleken over mijn - weliswaar ongepolijste - stem, stond ik even later stomverbaasd in een oranje pij met bruine mantel in Vorst Nationaal.

2. Wat vind je geweldig aan deCHORALE? Wat heb je hier gevonden dat je elders niet vond?

De warmte van heel de groep. We zijn als jonge mensen meteen door iedereen aangegrepen en enthousiast onthaald en als ik er even niet ben geweest (als ik een concert door omstandigheden niet kan meedoen), word ik weer even warm begroet als ik terugkom. Bij deze dus: merci allemaal daarvoor!

3. Wie is (zijn) je grootste fan(s)?

Mijn moeder, die alle concerten heeft gezien en deze uitgebreid met mij bespreekt achteraf. Mijn vader komt ook altijd, maar zijn commentaar beperkt zich meestal tot: "Het was goed, maar het heeft lang geduurd."

4. Ben je wel eens zenuwachtig voor een concert? Hoe ga je daar mee om?

Zelden, ik speel hiernaast ook toneel dus ik heb wel wat ervaring met voor een publiek staan. Doorgaans moet ik wel exact een kwartier voor we op moeten nog een kleine boodschap doen.

5. Hoe slaag je erin om je andere activiteiten te combineren met de repetities en het thuis studeren?

Dat is - toegegeven - soms moeilijk geweest als ik hoofdrollen op toneel moest combineren met een zwaar werk als de Canto General. Ik werk daarnaast ook nog eens in de media, met veel avond- en weekendwerk. Gelukkig is de collega van Planning daar bereid om mijn donderdagavonden zo veel mogelijk vrij te houden en als ik een rustige nachtdienst heb kan het al wel eens gebeuren dat er een eenzame tenorstem door de gangen van Videohouse galmt.

6. Hoe studeer jij meestal?

Ik begin altijd van zodra ik de partituren heb met een goeie opname te zoeken en het werk eens in z'n geheel te beluisteren met de score erbij, en te bekijken waar ik wat ga moeten doen. Daarna studeer ik meestal met choralia.net. Daar zingt een metalige computerstem de partij maar kan je ook vertragen indien nodig. Ik doe meestal de delen die op de repetitieplanning staan eerst in hun geheel. De moeilijke passages haal ik eruit tot ik ze ken. En in een laatste fase probeer ik zo veel mogelijk van buiten te leren, dan voel ik me altijd zekerder en kan ik mijn aandacht bij Paul houden op het concert.

7. Ben je wel eens de draad kwijtgeraakt tijdens een concert? (We vertellen het niet verder)

EL CONTAR doradoradoradorado, DI CONTAR doradoradoradorado. Daar was mijn mond echt te traag voor.

8. Wat vind je het mooiste koorwerk dat je al met deCHORALE uitgevoerd hebt?

Pfffff, wat een moeilijke vraag... Ik heb echt oprecht genoten van elk concert dat ik heb meegedaan, zeker omdat ik door het uitvoeren en door de extra analyses van Paul het werk altijd nog meer apprecieer dan voorheen. Maar als je me dwingt te kiezen, ga ik voor de pure pathos van Verdi's Requiem.

9. Zijn tekst en een correcte uitspraak voor jou belangrijk? Of primeert de muziek?

Die gaan voor mij hand in hand om een verhaal te vertellen. In mijn toneelgroep, waarmee we Engelstalige klassiekers brengen in de originele taal, ben ik de uitspraakcoach dus ik ben er wel nogal gevoelig voor. En na de Zeven Kruiswoorden vanuit het publiek te hebben meegemaakt, kan ik Paul enkel bijtreden: als er eentje een ə zingt (een doffe e), lijkt het alsof heel het koor dat heeft gedaan en dat klinkt afschuwelijk!

10. Wie nomineer je voor de volgende aflevering?

De man die mij naar de auditie heeft gesleurd, bas Robin Van Limbergen.



RONDLOPEND IN HET WERELDWIJDE WEB...

Precies 100 jaar geleden was Antwerpen het toneel voor de Olympische Spelen naar het model uit de Griekse oudheid. Een vierjaarlijkse parade van lijf en leden, van zweet en spierbundels, van vaardigheid en tactiek. Sinds 2000 bestaat er van de Olympische Spelen een tweejaarlijkse versie die zich enkel op de stembanden en het ademhalingsapparaat richt: de World Choir Games.

Tien dagen van opperste koorplezier en van ontmoeting, dit jaar van 5 tot 15 juli. We zijn nu maart en het lijkt nog een eeuwigheid maar dit alerte koorlid is alvast aan de countdown begonnen! Het is dan ook het moment om ons internetgewijs te verdiepen in dit muzikale olympische evenement. Waarbij de hamvraag is: hebben we tegen dan een federale regering of niet?

Hoewel, doet het federale er nog toe? De editie van 2020 is overduidelijk verankerd in Vlaanderen. Brusselaars en Walen hebben part noch deel aan de World Choir Games en mogen zelfs geen spatje van de internationale uitstraling opvangen. Wie fan is van de spitse en mobiliserende communicatie van onze politici (opgeleid door VRT-coryfeeën buiten hun uren) kan smullen van de geweldige intro uit 2018 'starring' Sven Gatz als Vlaams minister van Cultuur & Jeugd en Ben Weyts als Vlaams minister van Toerisme & Mobiliteit. Zij vullen mekaars zinsneden aan alsof ze daar door een voortdurende intense politieke dialoog in gestaald zijn. Sven, wiens hart

toch erg Brussels klopt, laat niet na om onze bieren aan te prijzen. De Federatie van de Belgische Brouwers heeft hem vast nog wat lekkers toegestopt. Ben, die zijn wereldmoedertaal (het Vlaams) zonder verpinken laat vallen voor die andere wereldtaal (het Engels), voorziet merkelijk nog niet dat er anderhalf jaar later een vervelend corona virus zal opduiken. Onbekommerd plaatsnemen in een standingvolle limo achter een chauffeur-met-pet en zacht suizend naar de twee zetels van de WCG (Antwerpen en Gent) reizen, het leek toen nog allemaal simpel.

Elke editie van de World Choir Games heeft een lijflied. Dit keer is dat *'Listen'* van Kurt Bikkembergs. Een geschenk van de natuur aan de mensheid en vice versa, stelt de componist. Gecomponeerd voor de gemiddelde zanger, er zijn al drempels genoeg in het leven. En daar komen we bij een delicaat punt, met name de *body percussion*.

Onze dirigent heeft dit herleid tot 'twee simpele ritmische motiefjes van een maat'. Via een uitgekiend wekelijks oefenprogramma *'Start to Body Percussion'*



Kurt Bikkembergs

worden wij vertrouwd gemaakt met dit eigenaardige gebruik van het bovenlijf. Een kind kan zien dat dit niet te combineren valt met zingen maar je bent ambitieus of je bent het niet. Nochtans zien we de componist in het promofilmpje zelf ook strugglen met het door hem bedachte lichaams-slagwerk (dat zwarte verband rond de linkeronderarm komt ergens vandaan!). Niet te onderschatten koren als het VRK en Waelrant hebben dit dan ook pragmatisch aangepakt en een taakverdeling uitgewerkt: wie zingt slaat niet en wie slaat zingt niet. Misschien een plan B voor deCHORALE?

Body percussion lijkt wel een centraal thema te worden van de World Choir Games 2020. Showkoor Rise Up Neerpelt doet een flashmob voor de WCG en stuurt groeten van op de European Choir Games in Göteborg. De jongedames zingen *'Ik hou van u'* van Noordkaap, met (een veel eenvoudiger) body percussion rond de hartstreek. Maarten Van Ingelgem,

creatieve artistiekelingen van deCHORALE om met grote urgentie een passend lijfgeroffel te bedenken bij *'Richte mich Gott'*.

Wie niet genoeg kan krijgen van *'Listen'* luistert nog even naar de eenmansversie van Noah Thys. Jawel, Noah Thys is een One Man Choir. Hij heeft een goede falset en zingt alle stemmen zelf. Spijtig dat we niet kunnen zien hoe de performance echt verloopt, met de body percussion. Het is enkel audio. Onzichtbaar in een studio, zo kan ik het ook!

Even terug naar de basis. Het motto van de WCG is *'Singing together brings nations together'*. De Spelen van 2020 hebben plaats in een land dat sinds 26 mei 2019 worstelt met de federale regeringsvorming en dat nog geen regio's met een handvol inwoners (op wereldschaal gezien dan) bijeen kan brengen. De oplossing ligt dan ook voor de hand : laat de onderhandelars van de politieke partijen samen zingen! Koning Filip zoekt samen met

informaten, verkenner, opdracht-houders, notaschrijvers en dies meer naar een ambitieus en verbindend opus. *'Listen'* barst van de symboliek dus waarom niet? Stemtimbres zijn er in alle variaties: heldentenoren, sonore bassen, warme alten en heldere sopranen. Deze

chaleureuse samenzang kan gepaard gaan met klinkende high fives.

Ann D'Haese (T11)

artistiek directeur van de WCG 2020, vertaalt dit lied voor de wereld: *'I love you'*. Bij deze toch een oproep aan de



EEN (NIEUW?) KOORLID IN DE KIJKER

Frie Geertsen (sopraan)

- *Hoe ben ik bij deCHORALE terechtgekomen?*
- *Wat heeft mij doen besluiten om vast lid te worden?*
- *Welk muzikaal traject heb ik al doorlopen?*

Ik moet intussen al ver terugblikken.

Na het bijwonen van een concert en op aanraden van haar ouders, die ik toen al beter kende, zocht ik Kristien (onze stemcoach) op om te vragen of zingen op hoger niveau wel iets voor mij zou zijn. Dit is enkele jaren voorafgaand aan 2013. In dat jaar vraagt Kristien mij of ik in de Mattheüspassie eventueel zou willen meezingen. Klassiek daar hou ik van. Orkestconcerten o.a. in de vorm van Lp's van mijn vader, klonken mij van kinds af aan in de oren. De aantrekking tot Bach is enorm voelbaar en het vertrouwen in Kristien groot. De tijd is er rijp voor en Frie zet haar timide toch ietwat onzekere stappen in deCHORALE. Deze editie van de MP is dus mijn derde. Nooit zal ik vergeten hoe Liev toen, zo lief, mij met haar vinger op de partituur wijst, waar we zaten met de noten. Het tot op het bot uitbenen van Bachs muziek zou ik ook niet gekund hebben zonder de bijstand van Kristien. Coaching en ondersteuning bij het ontdekken van mijn stemmogelijkheden geven mij beetje bij beetje meer zelfvertrouwen in het zingen maar evengoed als mens. Meer en meer tijd



besteed ik aan het oefenen. Zingen wordt dagelijkse kost. Komt daarbij de creatieve bijdrage die ik mag leveren en de bijzondere samenwerking met Nicole. Een jubileumcorsage, een klaproos voor Paul, zeven lichtobjecten in samenwerking met Stefaan, alsook letters sjabloneren voor op het podium bij de Canto. Dit alles, dirigent, stemcoach, repetitor met stand up comedian performances werken als een magneet. Je wil dat beslist meemaken of niet meer missen.

Maar na het zich smijten in 'de Canto', een overweldigend bad van Theodorakis' muziek waarvan ik de 'Voy a vivir' al kende uit het repertoire van 'HeiPasoep', mijn solidariteitskoor waar ik al veel langer lid van ben, kreeg ik een nieuw gevoel van verbinding. En voor 'De rest' zal ik mij nu en de komende periode niet anders voordoen maar evenveel en misschien nog meer uit mijn kast blijven proberen te halen.

Met 'De rest' verwijs ik naar de titel van mijn fotoboek dat eindelijk af is. Het schetst mijn wereld van beeldende activiteit in een environmental art project. Wie interesse toont voor 'De rest' kan het elke donderdagavond bekijken.

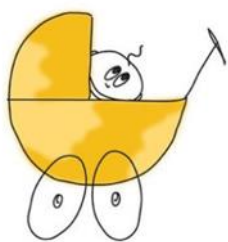
Als kind heb ik een beetje klassiek gitaar geleerd. Nadien tijdens mijn loopbaan in het Deeltijds Kunstonderwijs, komt het er voor mij niet meer van om nog met muziek bezig te zijn. Het lesgeven vereist een voltijdse inspanning. Op vrij late

leeftijd dus begin ik aan mijn koorzangtraject en zing ik intussen in drie koren.

Een enkele keer krijg ik de kans om een korte aria in een kerk te zingen begeleid met piano. Daar ben ik heel fier op. Het is alsof het solo-zingen mij aanspreekt maar ik moet er behoorlijk wat inspanning voor doen. Zenuwen spelen mij dan ook nog ongelooflijk veel parten. Al komt er aardig wat studiewerk bij te pas, bovenal blijft het een ontspannende bezigheid, waar ik veel plezier uit put.

Frie

PERSONALIA



Simon Op de Beeck, zoontje van dochter Annik en echtgenoot Tim, broer van Lio, werd geboren op 23 december 2019. Simon is het kleinzootje van Annemie Nelis (alt)



Im De Meester, geboren op 3/03/1930, overleden op 05/02/2020. Ze was 89 jaar oud. Im is de moeder van Bert Lauwers (bas)



De Pen
De Pen

Van Rita Van Geem :

Meer dan een halve eeuw bij deCHORALE

Meer dan een halve eeuw zingen in deCHORALE, dat doet wat met een mens.

Tijdens mijn middelbare studies zong ik reeds meerdere jaren in het schoolkoor, eerst in het Sint-Agnesinstituut te Borgerhout, later in het O.-L.-Vrouwinstituut Pulhof te Berchem. Ik had de smaak te pakken en zou bij het begin van het volwassen leven ook zingen in een koor van volwassenen. Met een bang hartje ging ik die donderdag in september naar de Nationale straat voor mijn eerste repetitie. Ik kreeg prompt de partituur van August Baeyens 'Loflied aan de haven' in mijn handen geschoven, samen met nog werken van Krafft en Bruch.

Frits Celis, toenmalig dirigent aan de Koninklijke Vlaamse Opera, was mijn eerste dirigent bij de Chorale Cæcilia. Nog geen jaar later in 1969 stond het koor op de planken in deze muziektempel als zingende figuranten in de opera Fidelio van Beethoven. Later

zou nog Mefistofeles van Boito in 1971 en Prins Igor van Borodin in 1972 volgen. Na Frits Celis nam Frans Dubois de dirigeerstok in handen. Onder zijn directie heb ik heel veel grote koorwerken uitgevoerd: o.a. 'Messa de Requiem' van Verdi, 'Ein Deutsches Requiem' van Brahms, 'Der Tod Jesu' van Graun, 'Requiem' van Mozart, Fauré, Duruflé, ...

Waar ik ook nog mooie herinneringen aan heb, zijn de luchthavenconcerten in Deurne. De vliegtuigen in de hangar moesten plaats maken voor een podium en meer dan duizend stoelen, alleen een antiek vliegtuigje mocht veiligheidshalve blijven staan. Hier zongen we samen met Marco Bakker de Kerstcantate van Gilbert Becaud.

Tijdens de drie decennia dat Frans Dubois de leiding had, kwam ik voor het eerst in contact met de Johannes Passion van Johan Sebastian Bach. Bach kende ik natuurlijk al wel van zijn Matthäuspassion die ik, nog voordat

ikzelf meezong, in het Nederlands hoorde uitvoeren door de Koninklijke Chorale Cæcilia in de Elisabethzaal. Sinds 1979 werd jaar na jaar de muziek van Bach dieper en dieper ontleed. Jaar na jaar probeerden we de leerlingen te laten rollen, zagen we de leerlingen van Jezus steeds weer vluchten. Bachs partituur zit wondermooi in elkaar, je moet het alleen weten te ontdekken.

Naast dit meesterwerk van Bach hebben we met Frans Dubois ook vele concertmissen gezongen van o.a. Gounod, Schubert, Charpentier, Widor, Bruckner, ... Ook aan uitvaarten en huwelijksmissen verleende de Chorale Cæcilia gretig haar medewerking. Zelf zong ik hier slechts sporadisch mee. Werk en kinderen vulden in de jaren '80 en '90 nog grotendeels mijn agenda. Maar voor het huwelijk of een uitvaart van een koorlid probeerde ik toch een plaatsje in mijn agenda vrij te maken.

Men vroeg me begin jaren 2000 ook of ik penningmeester wilde worden. Twee jaar hield ik die boot af.

Na Frans Dubois waaide er plots een andere wind in het koor, een Bruggeling zou het roer in handen nemen ... en hoe! Met Paul Dinneweth leek het plots een heel ander koor.

In 2002 vroeg men me weer als penningmeester, toen vroeg ik bedenktijd ... dat was buiten de toenmalige voorzitter gerekend waar ik op dat ogenblik geen 'nee' kon tegen zeggen.

Ik accepteerde op voorwaarde dat ik een jaar kon samenwerken met Bert Pepermans (vader van Inge en Lieve), de toenmalige penningmeester.

Tijden kunnen veranderen. Vroeger vond ik het niet zo erg een repetitie of concert te moeten missen omwille van examenperiode of verplichte vergadering op het werk. Examens zijn nu niet meer aan de orde en werken om den brode hoeft gelukkig ook niet meer. Het veranderde in 2003 toen ik eind oktober begin november op wandelreis ging naar Peru. Hierdoor zou ik het Requiem van Mozart missen en ook het bezoek van 'The Royal Free Singers of Windsor'. Niet kunnen meezingen tijdens concerten van mijn koor, dat moet wel de naaste ervaring uit mijn koorleven geweest zijn. Die novemberdagen zat ik met mijn gedachten meer in Antwerpen dan in Peru. Dat zou me (hopelijk) nooit meer overkomen. Vanaf nu geen vakantie meer tijdens een concert. In 2005, toen we weer samenwerkten met The Royal Free Singers, nu in Windsor, was ik er wel bij.

Met Paul Dinneweth kwam er ook andere muziek aan bod: nu voorlopig geen Johannespassie meer maar de Matthäuspassie, zeker zo mooi. Maar sinds 2007 komt dit werk in 2020 wel voor de zesde keer weer op de affiche. Naast grote oratoriumwerken leerde Paul ons ook andere werken kennen zoals het Requiem van A. L. Webber,

Carmina Burana van C. Orff, Mirror of Perfection van R. Blackford, Requiem van K. Jenkins, Pygmalion van M. Valcke, Lentevreugd en Korensymfonie van L. De Vocht, Eternal Light van H. Goodall, A Symphony of Trees van P. Swerts en niet te vergeten: Canto General van M. Theodorakis.

Dit laatste werk was voor mij een blij weerhoren en -zingen omdat ik het in 2009 reeds meegezongen had met La Badinerie uit Louvain-La-Neuve tijdens een zomerstage. Ik zong het toen graag en nu ook, maar ik begrijp zeer goed dat sommige koorleden het er moeilijk mee hadden. Ik herinner me nog goed dat de Waalse dirigent ook truckjes aanleerde om het ritme van bepaalde delen onder de knie te krijgen. Wat ben ik blij dat de Canto General in 2022, weer op het programma staat. Ik hoop uit de grond van mijn hart dat ik dit nog mag/kan meezingen.

Ook aan de verschillende buitenlandse reizen naar Windsor, Amsterdam, Epsom en Verona, zal ik met plezier terugdenken. Telkens weer ervoer ik dat de saamenhorigheid tussen de koorleden tijdens zo'n reis weer groeide. Samen muziek maken om luisteraars ook buiten onze landsgrenzen vreugde en ontroering te brengen.

Af en toe waag ik me ook als luisteraar langs de andere kant van de dirigent, vooral als ik op uitstap ben of op vakantie. Zo ook nog vorige kerst toen ik getuige was van één van de mooiste kerstconcerten die ik ooit bijwoonde : Anúna uit Dublin, een a capella koor 12 mannen/vrouwen, wel professionals en oh zo mooi!

Ik blijf niet eeuwig jong, ooit zal ik stoppen met zingen in het koor. Het zal geen jaren meer duren maar zodra ik zelf ondervind dat het niet meer lukt zal ik met heel veel vreugde terug kijken naar deze periode van meer dan een halve eeuw.

Rita Van Geem



WERKTEN MEE

Wilfried Cajot
Thierry De Paepe
Ann D'Haese
Paul Dinneweth
Frie Geertsen
Terry Janssen
Lut Lemmens

Peter Maus
Karel Van Cauwenberghe
Rita Van Geem
Myriam Van Lysebetten
Marc Van Peel
Kristien Vercammen
Ben Verhaegen

HARTELIJK DANK!

***Een suggestie, een artikel ... voor het volgend nummer ontvangen we graag
ten laatste op 1 juni 2020.***

Teksten in Word als bijlage van een e-mail
lut.lemmens53@gmail.com – janssenterry@hotmail.com
en/of
wilfried.cajot@telenet.be

Verantwoordelijke uitgever
Karel Van Cauwenberghe
Wanninckhove 9
2540 Hove



Boekhandel

Stad Leest

Verhuist naar OUDAAN 18

(tegenover de politietoren)

Jong en oud kent deze gezellige boekhandel die steeds open was, 7 dagen op 7.

De eigenaars, Wouter Cajot en Sofie Van der Ven hebben een volledig nieuwe zaak voor ogen.

De grootte van de ruimte laat een opmerkelijke uitbreiding van het assortiment toe :
literatuur, kinderboeken, kookboeken, Engelstalige literatuur en andere genres.

Naast tal van nieuwe aanbiedingen kunnen klanten ook genieten van een lunch, koffie en andere
dranken, dit in samenwerking met de Antwerpse 'De Broers van Julienne'.

Aan de nieuwe zaak wordt nu volop gewerkt om klaar te zijn

half mei